

Режим доступа: <http://link.springer.com/article/10.1007/s00550-013-0266-3> *Газин Г.*
Корпоративное управление в России: реальное конкурентное преимущество. *Г. Газин // Вестник McKinsey.* – 2003. – № 1(3). – [‘Электронный ресурс’. – Режим доступа: <http://www.vestnikmckinsey.ru/>

Надійшла до редколегії 06.03.2013

УДК 338.2:006.015.5

Теоретические основы и закономерности формирования корпоративных технологий управления /А.И.Момот, Ю.И.Норенко// Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 22 (995) - С. 44-48. Бібліогр.: 9 назв.

Предлагается авторское определение понятия «корпоративные технологии управления», рассматриваются закономерности их формирования. Сделаны выводы об их роли в повышении эффективности предприятий.

Ключевые слова: корпоративное управление, корпоративные системы управления, управленческие технологии, стандарты, эффективность.

There have been proposed a author's definition of "Corporate management technology", addresses the pattern of their formation. Conclusions about their role in improving the efficiency of enterprises.

Keywords: corporate management, corporate control system, administrative technologies, standards, efficiency.

УДК 336.71:330.43

О.Є. СКВОРЧЕВСЬКИЙ, канд. техн. наук, доц. НТУ «ХПІ», Харків
А.Ю. ІВЧЕНКО, магістрант НТУ «ХПІ», Харків

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЧАСОВИХ РЯДІВ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКА ТА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ВЦІЛОМУ

У статті досліджено стан банківської системи України за період 2007–2013 рр. Проведено порівняльний аналіз динаміки основних показників діяльності комерційного банку з банківською системою країни та зроблено висновки щодо впливу нестабільного (кризового) стану економіки України на фінансові показники діяльності банків.

Ключові слова: аналіз, часовий ряд, основні показники діяльності, комерційний банк, банківська система, криза.

Вступ. У сучасних умовах одним з найдинамічніших і в той же час найвразливіших секторів української економіки є банківський. Для української банківської системи характерні нестабільність, високий рівень інфляції та ризику, що істотно впливає на використання фінансових інструментів, політичну та загальну соціально-економічну ситуацію. З іншого боку підприємства банківської сфери є одними із найбільш відкритих

© О.Є. Скворчевський, А.Ю. Івченко, 2013

та прозорих порівняно із іншими підприємствами України. Це може бути пов'язано із наявністю іноземного капіталу в статутному фонді багатьох вітчизняних банків. Доступність звітної документації, а от же статистичних даних, які характеризують діяльність банків роблять кількісні економетричні дослідження привабливими, як для самих банків так і для інвесторів, ділових партнерів, клієнтів, рейтингових агенцій, державного регулятора тощо. Розглянемо сучасну науково-методологічну основу економетричних досліджень основних показників діяльності комерційного банку.

Аналіз основних досягнень і літератури. Значний вплив на становлення і розвиток теоретико-методологічних основ аналізу діяльності комерційних банків зробили дослідження таких вчених в області бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту господарюючих суб'єктів, як А.М. Герасимовича, С.Ю. Бувевича, О.Г. Королева, Л.М. Кіндрацької, В.І. Міщенко, А.М. Мороза, І.М. Парасій-Вергуненко, М.Г. Чумаченко, З.І. Щибиволока та інші, а також зарубіжних економістів: М. Баканова, Л. Батракової, Дж. Маршалла, В. Палій, А. Шеремета, та інші.

Незважаючи на те, що у вітчизняній економічній літературі поки що немає єдиного стандартизованого підходу до аналізу банківської діяльності комерційного банку, в методичних рекомендаціях та підручниках [1-6 та ін.] зроблені досить успішні спроби узагальнити науково-практичні досягнення в цій сфері. Однак у вітчизняній навчальній та науково-практичній літературі, наприклад [1-6 та ін.], не приділено достатньої уваги застосування економетричних методів для аналізу основних показників діяльності окремих комерційних банків та банківської сфери вцілому.

В останні роки також, з'явилась значна кількість наукових праць, що розвивають певні напрямки аналізу діяльності комерційних банків. Зокрема в монографії [7] розглядаються основні теоретичні засади фінансової стійкості банків та обґрунтовуються методичні основи механізму управління фінансовою стійкістю як форми її практичного забезпечення в сучасних умовах ринкової трансформації. Аналіз основних показників діяльності банків тут проводиться у ключі їх впливу на фінансову стійкість.

У статті [8] проведено стислий аналіз фінансової нестабільності в Україні, визначено основні причини її виникнення та наслідки. На основі аналізу поточної ситуації у банківській системі та результатів запроваджених заходів з боку регулюючих органів наведено прогноз її подальшого розвитку.

У статті [9] досліджено необхідність аналізу показників прибутку банку, розглянуто структуру та механізм проведення фінансового аналізу та запропоновано методику розрахунку основного показника оцінки фінансового результату діяльності банку.

В роботі [10] розглянуто основні зарубіжні методики оцінки фінансового стану банків. Проведена порівняльна характеристика різних систем нагляду фінансової стійкості банківських установ у різних країнах світу та визначено можливість застосування їх елементів в Україні.

В результаті проведеного аналізу основних джерел інформації за напрямком досліджень можна зробити висновок, про недостатність використання кількісних економетричних методів для аналізу основних показників діяльності комерційних банків.

Метою дослідження є порівняльний аналіз часових рядів показників діяльності комерційного банку ПАТ «КРЕДОБАНК» та банківської сфери України вцілому. Узагальнення отриманої методики для застосування при аналізі діяльності інших комерційних банків.

Матеріали і результати досліджень. Звітна документація багатьох комерційних банків, зокрема ПАТ «КРЕДОБАНК», знаходиться у публічному доступі в мережі Інтернет [11]. З іншого боку Національний банк України проводить значну роботу із обробки статистичної інформації, що характеризує банківську систему України вцілому. Результати роботи НБУ також знаходяться на його сайті [12]. Такі статистичні данні записані в послідовні моменти часу являють собою часові ряди в класичному їх розумінні. Для проведення комплексного аналізу банківської діяльності були використані аналітичні матеріали, що дали змогу одержати достовірну, повну і всебічну інформацію про банк і банківську систему. Для визначення тенденції розвитку комерційного банку порівняно з банківською системою України протягом 7 років, було проаналізовано активні і пасивні операції банківської діяльності.

Як видно з рис. 1 активи $A_{\text{бу}}$ і пасиви $\Pi_{\text{бу}}$ банківської системи вцілому протягом аналізуемого періоду постійно зростають, хоча в 2009 році спостерігається деякий спад показників, що пов'язаний з періодом, коли вітчизняна банківська система відчула негативний вплив світової фінансової кризи 2007 р., яка розпочалася у США. Що стосується активів $A_{\text{кр}}$ і пасивів $\Pi_{\text{кр}}$ комерційного банку, то порівняно з банківською системою динаміка не зберігається. Після подій в 2009 р. показники активів і пасивів стрімко падають і тільки в 2012 році спостерігається їх певне зростання.

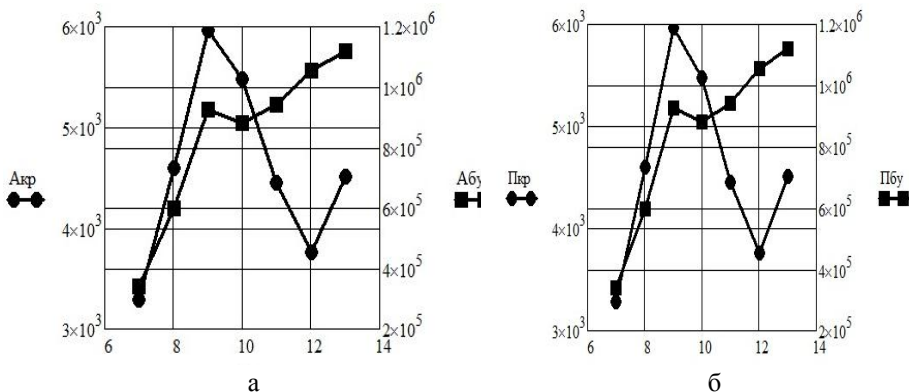

Рис.1 – Динаміка активів і пасивів
ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської системи

Кредитні вкладення, або кредитний портфель комерційного банку це сукупність усіх позик, наданих банком з метою отримання доходу. Протягом 2005-2008 рр. банки надавали перевагу прибутковості над ліквідністю, що призвело до кредитного буму, який тривав до 2009 р. Така політика призвела до того, що станом на 01.01.2009 р. банківська система України мала низький рівень високоліквідних коштів, що призвело до сповільнення динаміки росту розмірів кредитного портфеля $KP_{\text{бу}}$. ПАТ «КРЕДОБАНК» до 2009 року також відчував на собі вплив кредитного буму, але фінансова криза того часу достатньо негативно вплинула на діяльність банку, з кожним роком кількість наданих кредитів $KP_{\text{кр}}$ стрімко зменшувалась і тільки з 2012 р. з'явилася тенденція росту (рис. 2).

Виходячи з динаміки кредитного портфеля банківської системи, зросла і прострочена заборгованість $ПЗ_{\text{бу}}$ (рис. 3). Така ситуація підтверджує високу ризикованість кредитної політики окремих банків, які недостатньо уваги приділяли кредитуванню фізичних і юридичних осіб. Але в ПАТ «КРЕДОБАНК» з скороченням кредитного портфелю значно скоротилася і прострочена заборгованість $ПЗ_{\text{кр}}$.

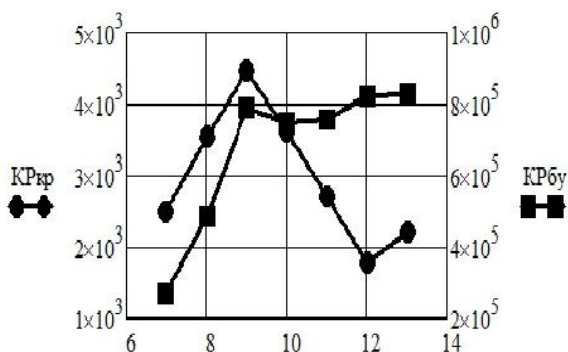

Рис. 2 – Динаміка наданих кредитів ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської системи України

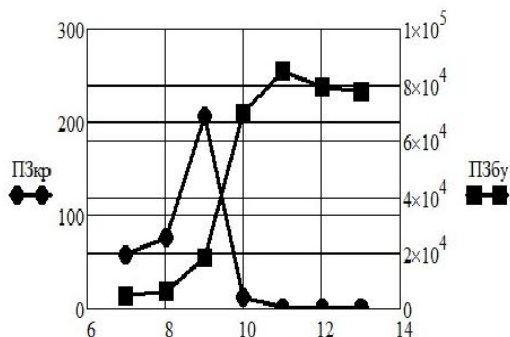

Рис. 3 – Динаміка простроченої заборгованості ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської системи України

Грошові кошти та банківські метали показують наявність у банку ліквідних активів для здійснення власних та клієнтських розрахункових операцій. Щодо цього показника не можна застосовувати формулу «чим більше – тим краще», адже ці кошти здебільшого не приносять банкові доходу. Готівка є першим джерелом банку на випадок вилучення депозитів і для задоволення початкових потреб клієнтів. Актив у вигляді готівки задовольняє потреби банку у ліквідних коштах, тобто в коштах, які необхідні для покриття непередбачених та термінових зобов'язань. Отже, що стосується цих показників, то динаміка стану готівки $ГК_{6у}$ банківської системи України протягом даних років відповідає загальній тенденції росту, а готівкові кошти $ГК_{кр}$ «КРЕДОБАНК» досягли свого піку в 2010 р. після

чого відбулося скорочення цих показників, але з 2012 р. кількість готівки істотно збільшилась, що свідчить про збільшення ліквідних коштів (рис. 4).

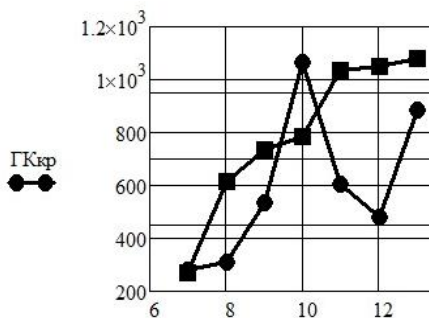

Рис. 4 – Динаміка грошових коштів та банківських металів ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської системи України

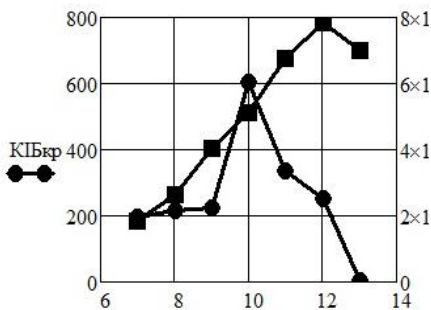

Рис. 5 – Динаміка коштів в інших банках ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської системи України

Кошти на кореспондентських рахунках в інших банках виконують роль миттєво ліквідних активів для проведення розрахунків. За ними банк не отримує доходів, тому їх питома вага в сумарних активах, як правило, є незначною. Ще однією причиною цього є відносна ризикованість операцій за коррахунками. Натомість за депозитами і кредитами в інших банках комерційний банк отримує доходи. Як видно з рис. 5, то кількість коштів в інших банках KIB_{oy} з 2012 р. дещо знизилась, а в ПАТ «КРЕДОБАНК» в 2010 р. спостерігалось значне збільшення коштів в інших банках $KIB_{кр}$, порівняно з іншими роками.

Власний капітал банку являє собою грошові кошти та виражену у грошовій формі частину майна, які належать його власникам, забезпечують економічну самостійність і фінансову стійкість банку, використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою одержання прибутку. Протягом аналізованого періоду власний капітал BK_{oy} банків України постійно зростає, крім періоду з 2009-2010 рр. (рис. 6). Динаміка власного капіталу ПАТ «КРЕДОБАНК» також має тенденцію росту, крім 2009 р., коли розмір власного капіталу $BK_{кр}$ становив досить низький показник порівняно з іншими роками.

Статутний капітал являє собою вартість вкладів акціонерів (засновників, учасників) банку, внесених з метою формування його активів для початку чи подальшої банківської діяльності, а також гарантування інтересів вкладників та кредиторів банку. Протягом 2007-2009 рр. розмір статутного капіталу $СК_{бу}$ постійно зростає, що стосується ПАТ «КРЕДОБАНК» то в 2010 р. значно збільшився розмір даного показника $СК_{кр}$ на рекордну суму 1 млрд. 24 млн. грн., за рахунок емісії акцій (рис. 7).

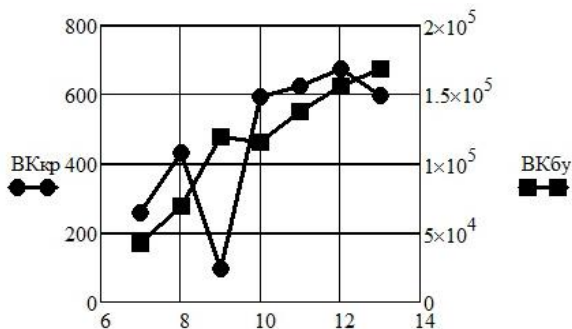

Рис. 6 – Динаміка розміру власного капіталу ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської системи України

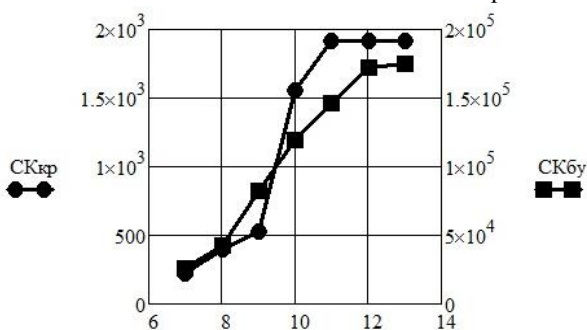

Рис. 7 – Динаміка розміру статутного капіталу ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської системи України

Чим вища частка зобов'язань перед клієнтами банку (підприємств та організацій) на довгостроковій основі, тим вища стабільна частина ресурсів комерційного банку, що позитивно впливає на його ліквідність і зменшує залежність від міжбанківських позик. Як видно з рис. 8 розмір зобов'язань

$Z_{\text{бу}}$ банківської системи України постійно зростає, крім періоду фінансової кризи, що свідчить про посилення стабільності банківських установ.

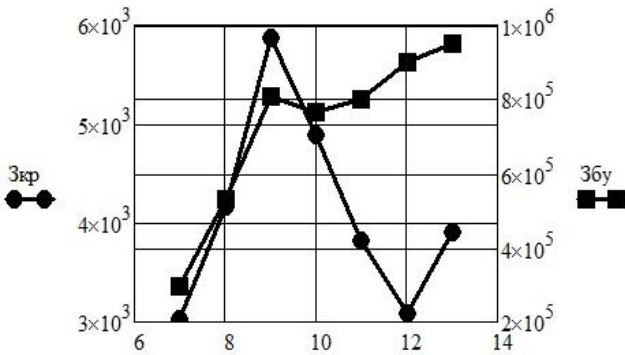

Рис. 8 – Динаміка зобов'язань ПАТ «КРЕДОБАНК» і банківської

Але на розмір зобов'язань $BK_{кр}$ ПАТ «КРЕДОБАНК» істотно вплинула економічна і фінансова криза 2009 р., про що свідчить значний спад даного показника.

Висновки. Проведений аналіз показує стійку тенденцію росту основних показників діяльності банківської системи протягом 2007-2012 рр. тоді як у 2009 р. відбувся негативний злам у зворотному напрямі, але вже в 2010 р. спостерігається підвищення розміру показників діяльності. Порівнюючи динаміку показників банківської системи України з ПАТ «КРЕДОБАНК» слід відзначити, що протягом 2007-2009 рр. також спостерігається тенденція росту, але економічна і фінансова криза значно сильніше вплинула на основні показники діяльності банку, і тільки в 2012 році спостерігається покращення фінансового стану. Запропонована методика порівняльного аналізу часових рядів показників діяльності ПАТ «КРЕДОБАНК» та банківської сфери дозволяє виявити об'єктивні, характерні для банківської сфери, та суб'єктивні тенденції в розвитку банку. Методика може бути застосована і до інших банків. У якості перспектив подальших досліджень необхідно відзначити аналітичну обробку часових рядів, зокрема виділення ліній тренду.

Список літератури: 1. Раєвський К., Раєвська Т. Методичні рекомендації щодо економічного аналізу діяльності комерційного банку // Вісник Національного банку України. – 1999. – вип. 3. – С. 4–12. 2. Шеремет А.Д. Финансовый анализ в коммерческом банке / А.Д. Шеремет, Г.Н.

Щербакова. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 256 с. **3.** Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К. : КНЕУ, 2003. – 347 с. **4.** Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності : підручник / А.М. Герасимович, М.Д. Алексєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін. ; за ред. А.М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с. **5.** Бувєвич С.Ю. Анализ финансовых результатов банковской деятельности : учебное пособие / С.Ю. Бувєвич, О.Г. Королєв. – М. : КНОРУС, 2005. – 160 с. **6.** Пілецька С.Т. Аналіз банківської діяльності : курс лекцій / С.Т. Пілецька, О.А. Сапліна. – К. : 2009. – 204 с. **7.** Дзюблюк О.В., Михайлюк Р.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : [монографія] / О.В. Дзюблюк, Р.В. Михайлюк. – 2009. – 316 с. **8.** Сенищ І. П. Вплив фінансової кризи на перспективи розвитку української банківської системи [Текст] / І. П. Сенищ // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2009. – Вип. 27. – С. 228-234. **9.** Сало І.В., Лисянська О.О. Необхідність аналізу показників прибутку банку // Збірник наукових праць. – 2011. – вип. 32. – С. 6-13. **10.** Онищенко В.О., Довгаль Ю.С., Гребінь О.М. Досвід зарубіжних країн щодо оцінки фінансового стану банків // Збірник наукових праць. – 2012. – вип. 35. – С. 10-18. **11.** Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua> **12.** Офіційний сайт ПАТ «КРЕДОБАНК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kredobank.com.ua/>

Надійшла до редколегії 11.03.2013

УДК 336.71:330.43

Порівняльний аналіз часових рядів показників діяльності комерційного банку та банківської системи вцілому/О.Є. Сковорчевський, А.Ю. Івченко // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 22 (995) - С. 48-56. Бібліогр.: 12 назв.

В статье исследовано состояние банковской системы Украины за период 2007-2013 гг. Проведен сравнительный анализ динамики основных показателей деятельности коммерческого банка с банковской системой страны и сделаны выводы относительно влияния нестабильного (кризисного) состояния экономики Украины на финансовые показатели деятельности банков.

Ключевые слова: анализ, временной ряд, основные показатели деятельности, коммерческий банк, банковская система, кризис.

The state of the banking system of Ukraine during the period 2007-2013 was researched in this article. We have analyzed of the main indicators of commercial bank in the banking system of the country and made up conclusions about the impact of unstable (crisis) state of the Ukrainian economy on the financial results of banks.

Keywords: analysis, dynamics, key performance indicators, a commercial bank, the banking system.